

Przed Soborem Wszechprawosławnym, red. T. Kałużny, Z. Kijas, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII 2016, ss. 325.

W dniach 16-27 czerwca 2016 r. chrześcijański świat stał się świadkiem obrad Świętego i Wielkiego Soboru Kościoła prawosławnego, który miał miejsce na Krecie. Pomimo wycofania się z jego obrad 4 z 14 Kościołów prawosławnych i niezależnie od rangi podjętych na nim uchwał, mieliśmy do czynienia z wydarzeniem bez precedensu od dwunastu stuleci. Omawiane dzieło zbiorowe, które wyszło drukiem na dwa miesiące przed rozpoczęciem tegoż Soboru, stanowi nie tylko kompleksowe i źródłowe wprowadzenie do problematyki Soboru Wszechprawosławnego, ale jest także ekumenicznym głosem w sprawie teologii soborów.

Pierwsza część książki pt. *Sobór w Kościele* (s. 15-115) jest próbą odpowiedzi na pytanie „czym jest sobór dla Kościoła?” z perspektywy prawosławnej, rzymskokatolickiej i ewangelickiej. Autorzy opracowań pochylają się także nad zagadnieniem „hierarchii soborów” i odniesieniami liturgii do soborów. Opracowania

biorą pod uwagę aspekt terminologiczny, historyczny, teologiczny, kanoniczny, organizacyjny.

Druga część książki pt. *Sobór Wszechprawosławny* (s. 117-249) ukazuje historię przygotowań Kościoła prawosławnego do Soboru, udział w jego przygotowaniach Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, ekumeniczne nadzieje z nim związane i jego odniesienie do II Soboru Watykańskiego. Omówiono też niektóre zagadnienia, którymi ma się zająć Sobór Wszechprawosławny: wewnętrzne życie Kościoła prawosławnego i jego relacje do problemów współczesnego świata.

Niezwykle wartościowym przedłużeniem części drugiej są *Aneksy* (s. 251-314). Są to najpierw oficjalne propozycje dokumentów dla przyszłego Soboru: 1. *Diaspora prawosławna*; 2. *Regulamin funkcjonowania zgromadzeń biskupów w diasporze prawosławnej*; 3. *Autonomia i sposób jej ogłaszania*; 4. *Sakrament małżeństwa i przeszkody do jego zawarcia*; 5. *Znaczenie postu i jego zachowania dzisiaj*; 6. *Relacje Kościoła prawosławnego z pozostałym światem chrześcijańskim*; 7. *Misja Kościoła prawosławnego we współczesnym świecie*. Opublikowano ponadto regulaminy: 8. *Regulamin Wszechprawosławnych Konferencji Przed-soborowych* i 9. *Regulamin organizacji i funkcjonowania Świętego i Wielkiego Soboru Kościoła prawosławnego*.

Dodajmy, że dwóch autorów opracowań, bp prof. Jerzy Pańkowski i ks. dr Andrzej Kuźma od 2009 r. było uczestnikami procesu przygotowań Soboru Prawosławnego. Jeden z redaktorów książki, ks. dr hab. Tadeusz Kałużny SCJ, jest ponadto autorem monografii pt. *Nowy Sobór Ogólnoprawosławny. Natura, historia przygotowań, tematyka* (Kraków 2008, ss. 602). Możemy w niej znaleźć omówienie zagadnień, które ostatecznie nie zostały podjęte przez czerwcowy Sobór Wszechprawosławny, np. na temat kalendarza i autokefalii.

Warto zauważyć, że *Przed Soborem Wszechprawosławnym* jest pozycją o charakterze ekumenicznym. Autorzy (dziesięciu) są teologami należącymi do Kościoła prawosławnego, katolickiego i ewangelickiego. Są oni pracownikami różnych ośrodków naukowych, reprezentując akademickie środowisko krakowskie, lubelskie, opolskie, warszawskie i wrocławskie.

Ks. Sławomir Pawłowski SAC